

Aventures i desventures d'un actor mallorquí: Francesc Aguiló. (I)

Catalina Aguiló

I episodi: La Hispano Films

Quan parlem d'actors mallorquins ens vénen al cap dos noms: Fortunio Bonanova, el nostre ambaixador al Hollywood dels grans estudis, i Simón Andreu, un dels actors espanyols més prolífics dels anys setanta i vuitanta. Però hi ha altres noms que, d'una manera més o menys important, han posat el seu gra d'arena a la nostra cinematografia. El cas de Francesc Aguiló és un dels més interessants, no tan sols perquè col·laborà en nombrosos films a Catalunya, sinó també perquè participà en alguna "joia nacional" com *El secreto de la Pedriza*.

Els nostres coneixements sobre Francesc Aguiló i Torrandell són encara minvats. No sabem exactament si, com es planteja a la Gran Enciclopèdia de Mallorca, nasqué a Pollença, o també és dubtós el moment en que tingué lloc el bot cap a Barcelona. Tampoc sabem si realitzà estudis d'interpretació, però sí sembla que degué treballar en el món del teatre. Aquest fet no és gaire estrany donada la gran quantitat d'actors de cinema que, en la dècada dels anys vint, provenien del món teatral.

Les seves primeres col·laboracions al cinema foren en el film *Los misterios de Barcelona* (1915), també coneguda com *Barcelona y sus misterios*, producció de la Hispano Films, dirigida en la seva part artística per Josep Maria Codina i Albert Marro i, per aquest, en la part tècnica. Fou la primera obra important del cinema català realitzada en episodis. Amb un metratge de 8.000 metres estava organitzada en 8 episodis: "Los deportados", "El barco contrabandista", "La herencia de los seis millones", "Los monederos falsos", "El limpiabotas", "La voluntad de un moribundo", "El retorno de un presidiario" i "Muerte de Diego Rocafort".

Segons Julio Pérez Perucha (*Historia del cine español*), la gestació del film fou complexa i s'inspirà en el model francès de films de misteri i aventures. S'estrenà el mes de juny de 1916 al cine Ideal i, en general, la pel·lícula tingué un gran èxit de públic i crítica que portaren al seu director a realitzar altres films d'aventures i fins i tot una segona part. Tornant, però, a *Los misterios...*, Aguiló tenia un paper protagonista al costat de Joaquín Carrasco i de Joan Argelagués.

Com hem dit abans, l'èxit del film animà Albert Marro a continuar dins del gènere de les aventures i realitzà un altre film semblant a l'anterior, però

d'ambient més exòtic: *La secta de los misteriosos*, estrenada en desembre del mateix any de 1916. La pel·lícula, també coneguda com *La secta mora* tenia el mateix format de serial per episodis, els títols dels quals eren els següents: "Los misteriosos", "La leyenda mora" i "Los tesoros de la sultana". Marro no dubtà a comptar amb els mateixos actors, entre ells, Francesc Aguiló, per continuar amb noves aventures.

L'epíleg a tota aquesta història és la realització de la segona part de *Los misterios...* amb el títol de *El testamento de Diego Rocafort*. En aquest nou film, el protagonista era Daniel Altorza, hereu del protagonista del primer film, Diego Rocafort. Aquest fa servir l'herència per combatre el crim i ajudar els desvalguts. Francesc Aguiló tenia, una vegada més, el paper protagonista. El film, però, no assolí el mateix èxit que la seva primera part, malgrat els sis episodis que la componien tenien noms tan suggerents com: "El secuestro", "Los enmascarados", "El duelo", "Los monederos falsos", "Los esponsales" i "En Montserrat".

La participació en aquests films a les ordres d'Albert Marro, permeteren Francesc Aguiló assumir una certa fama dins del món cinematogràfic català d'aquells anys. No és estrany, doncs, que Ricard de Baños pensàs amb ell a l'hora de realitzar *La cortina verde* per a la productora Royal Films. Drama inspirat en una obra teatral del portuguès Julio Dantas, estava protagonitzat per una popular artista de varietats, Maria Rovira, més coneguda aleshores per "La preciosilla". En aquest film, Francesc Aguiló no tenia un paper protagonista, però, a partir d'aquesta moment, es convertí, com reconeix Joan Francesc de Lasa, estudiós del treball dels germans Baños, en un col·laborador incondicional de Ricard de Baños en moltes pel·lícules de la Royal Films. De la seva etapa en la Royal Films en parlarem en el pròxim episodi. ¡No se'l perdin! ❖

